

spekteres af Domstolene, selv om de befindes ikke at give rette Fortolkninger af Grundloven. Det er jo et Spørgsmaal, som ingenlunde endnu er kommen til sin Afgjørelse, men som baade Theorien endnu bestandig henstiller som uløst, og som heller ikke praktisk har fundet sin Afgjørelse. Ere Domstolene bundne ved Love, der stride imod Grundloven? Uden Nødvendighed bør man ganske vist ikke stille sig overfor dette Spørgsmaal, og jeg kan ikke se, at der her foreligger nogen saadan Nødvendighed. Begrebet „privat Tjenesteforhold“ er jo et Begreb, som maa finde sin Forklaring ikke alene paa dette Gebet, men ogsaa paa mange andre Omraader, og det kan ikke være vanskelige her end paa andre Punkter i Praxis at give det den rette Fortolkning og Løsning.

Sagd: Maa jeg bede om Ordet.

Formanden: Det ærede Medlem har havt Ordet 2 Gange, men under Forudlæning af Rhingets Samtykke — skal jeg give det ærede Medlem Ordet.

Sagd: Jeg skal overfor den ærede sidste Taler's Bemærkninger yttre, at jeg anser det for en Mangel ved Valgloven, at den ikke har givet en nærmere Betegnelse af, hvad der skal forstås ved privat Tjenesteforhold, og denne Mangel forudsætter jeg, at det er den ærede Forslagsstiller's Hensigt at afhjælpe. Hvad jeg nærmest tænker paa, er, at der findes i enhver Landvalgsreds mange Exempler — ja, jeg tror, at naar en tidligere æret Taler har sagt, at der findes flere Hundrede, kunde man maatte sige, at der over hele Landet findes Tusinde Exempler. — paa Mænd, der indtage aldeles selvstændige Stillinger som Bestyrere af deres gamle Forældres Gaarde eller lignende, men desuagtet negtes Valgret. Undertiden ere de Gamle i Grunden paa Aftægt, men Kjærlighedshensyn og Omsorg om at beholde de Gamle i Huset hos sig, har bevirket, at det Hele gik i venstabelig Overenskomst, uagtet Sønnen faktisk var Gaardens Besidder, uden dog endnu at have faaet Skjøde paa den. Jeg kjender flere Tilfælde, hvor Sønnen saaledes har havt den faktiske Besiddelse af Gaarden, men ikke de lovformelige Dokumenter. Naar en saadan Mand paa nogle og tredive Aar, som i flere Aar selvstændig har bestyret sin Fædrengaard, melder sig til Optagelse paa Valglisten, bliver han ofte afsøt med den Bemærkning, at han staar i privat Tjenesteforhold hos sin Fader, saa længe han endnu ikke har Skjøde paa Gaarden. Jeg maa tilstaa, at disse Afvisningsgrunde altid have oprørt mig, fordi Bedkommende ofte i høiere Grad end mange Andre maa siges at være i Besiddelse af de Kvalifikationer, der betinge Valgretten, og jeg mener, at saadanne Tilfælde burde Valgloven tydeligt udsønde fra de egentlige private Tjenesteforhold. Jeg vil indrømme, at de

Udtryk, den ærede Forslagsstiller har brugt i Forslaget, ikke skarpt betegne, hvad der menes; men det kan jo rettes, inden Lovforslaget ved 3die Behandling er færdigt fra Folkethinget. Jeg kan derfor ikke indse Andet, end at det foreliggende Lovforslag er vel begrundet, og formener ikke, at der dermed røffes ved Grundloven, eller at man i fjerneste Henseende kommer ind paa nogen Forandring af dennes Bestemmelser. Mig forekommer det, som sagt, at vi derved kun rette den Mangel ved Valgloven, at den ikke klart og tydeligt har præciseret, hvad der menes med privat Tjenesteforhold.

Indenrigsministeren: Det vil neppe kunne negtes, at Valgloven i enkelte Tilfælde har optaget og indeholder Bestemmelser, som maa siges at være en Fortolkning af Grundlovens Ord. Der er saaledes vistnok ikke nogen Tvivl, om at baade § 2 og § 5 indeholde en Fortolkning af Bestemmelserne i Grundlovens § 30, og jeg tror derfor ikke, at man vil kunne paasta, at der skulde være nogen absolut Hindring for at vedtage et Forslag, der gik ud paa at præcisere et i Grundloven brugt Udtryk, altsaa her „privat Tjenesteforhold“. Noget ganske Andet er det, om man virkelig her vil naae, hvad man tilsigter. Et æret Medlem her lige over for (H. Kruse) har nævnt, at der forelaa Underrettsdomme, der gik i modfat Retning ved Bedømmelsen af Spørgsmaal om Gaardbestyreres Valgret. Der er nu efter min Mening ikke det mindste Mærkelige deri, thi man maa erindre, at ligesaa mange Forhold, som der er af den Art, ligesaa mange faktiske Omstændigheder er der, som kunne lede til en forskjellig Opfattelse af disse Forhold. Der er saaledes ingen Tvivl om, at der er Gaardbestyrerforhold, der staa i Tyendeforholdet fuldstændigt nær, ja ere et slet og ret Tyendeforhold, og at der er andre Gaardbestyrerforhold, hvor en Søn bestyrer Gaarden for en Enke eller for gamle Forældre, altsaa Forhold, der utvivlsomt hverken kunne eller bør sammenstilles med et Tyendeforhold. Det er denne Række af forskellige faktiske Omstændigheder, som afgjøre, om Domstolene gaa til den ene eller den anden Side i Bedømmelsen af, om Bedkommendes Valgret er bevaret eller ikke. Hvis man nu vedtog en Lov som den, der her foreligger, saa vilde man dog derved ingenlunde have klaret Sagen. Det er jo allerede mellem to ærede Medlemmer kommet paa Dmtale, hvorledes man skal forstå et bestemt Punkt i Lovforslaget, og jeg tør antage, at det faktiske Forhold, hvorvidt en Søn modtager en bestemt Løn som Bedeslag for at være Bestyrer, eller om han selv kan forbruge af Gaardens Indtægter, og om det overhovedet er et ganske frit Forhold, hvori han staar til Forældrene, alle disse forskjellige Afhygninger ville lede Domstolene til i det ene og det andet Tilfælde at komme til det ene eller andet Resultat.